

Zdravím vás,

v dnešním pokračování o životě obyvatel v Protektorátu Čechy a Morava se podíváme na část české společnosti, která se odhodlala a vstoupila do odboje proti okupantům.

Pokud něčemu nebudete rozumět, chtěli byste vědět něco víc, dát mně nějaký tip nebo se chtěli na něco zeptat, pište mi na email:

dejepis-online@seznam.cz

Lukáš Zvěřina

Na začátek – řešení z minulé kapitoly.

5 Vylušti doplňovačku. V tajence vyjde krycí název, který používala německá armáda pro přepadení Francie.

1. britské královské letectvo (zkratka)
2. přístroj na sledování pohybu letadel ve vzduchu
3. Snaha pomocí nasazení silných tankových jednotek a letectva rozdrtit protivníkovu armádu překvapivým úderem a rychlým postupem se nazývá ..... válka.
4. německé letectvo
5. označení sovětské armády
6. Místo, kde byla podepsána francouzská kapitulace.
7. Město v Sovětském svazu, kde se zastavil postup Německa v roce 1942.

6 Dopln chybějící informace týkající se války na Balkáně. Z označených písmen sestaviš krycí název plánu na přepadení Sovětského svazu:

Spojenci Hitlera a Mussoliniho na Balkáně byly nejprve Maďarsko, RUMUNSKO,

Slovensko a BULHARSKO.

Jugoslávie se po vpádu nacistů rozpadla – Chorvatsko se stalo SPOJENCEM

třetí říše, Srbsko bylo OKUPOVÁNO Němci.

Území ŘECKA bylo rozděleno mezi Německo, Itálii a Bulharsko.

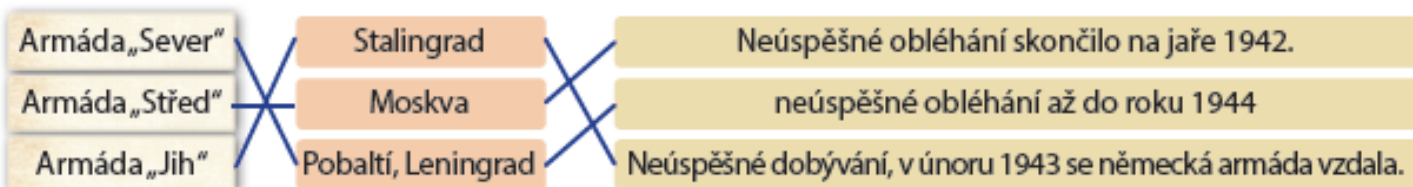
tajenka:

Plán na přepadení Sovětského svazu měl krycí název BARBAROSSA.

Tento název pochází (doplň) od CÍSAŘE FRIDRICH A. BARBAROSSY.

8 Přiřaď k jednotlivým směrům tažení německé armády do Sovětského svazu jejich cíl a výsledek:

Malá osmisměrka pro vás. Pošlete mi vaše řešení na mail. Díky.

3 V osmisměrce najdeš slova, která doplníš do neúplných vět. Ze zbylých písmen sestavíš oficiální název Protektorátu (a) a jméno předsedy (b) protektorátní vlády od roku 1939 do roku 1942.

Z A H R A N I Č N Í H O
R K O L A B O R A N T Y
S Y S T É M V E S I C H
S S P R Á V Y T A J N Á
É P O R O T S E Z K T O
N R D G A T O Č E R N Ý
Č B Á E Ö H K M N E U N
E U Ř S N D É M Í Ä C H
L Í S T K O V Ý R E E N
Á A K A L P O V I N N Ě
V O É P I T R H S E É L
I Á Š O Í N E Z A S A N

Čechy a Morava tvořily h..... zázemí pro Německo. |
Důležité podniky byly převzaty do německé s..... |
V Protektorátu se přešlo na „řízené v..... hospo-
dářství“ a byl zaveden l..... s..... |
Brzy začal bujet také č..... t..... | Byl zakázán po-
slech z..... rozhlasu a byla zavedena cenzura . |
V Protektorátu také fungovala t..... státní policie -
g..... | Ve školách se p..... vyučovala němčina. |
V roce 1939 byly zavřeny v..... školy. | Stejně jako
v jiných státech i na území Protektorátu se část lidí stala
k..... a udávala své spoluobčany. | Mnoho mladých
lidí bylo povoláno do Německa na tzv. n..... n.....

tajenka:

a) _____ b) _____

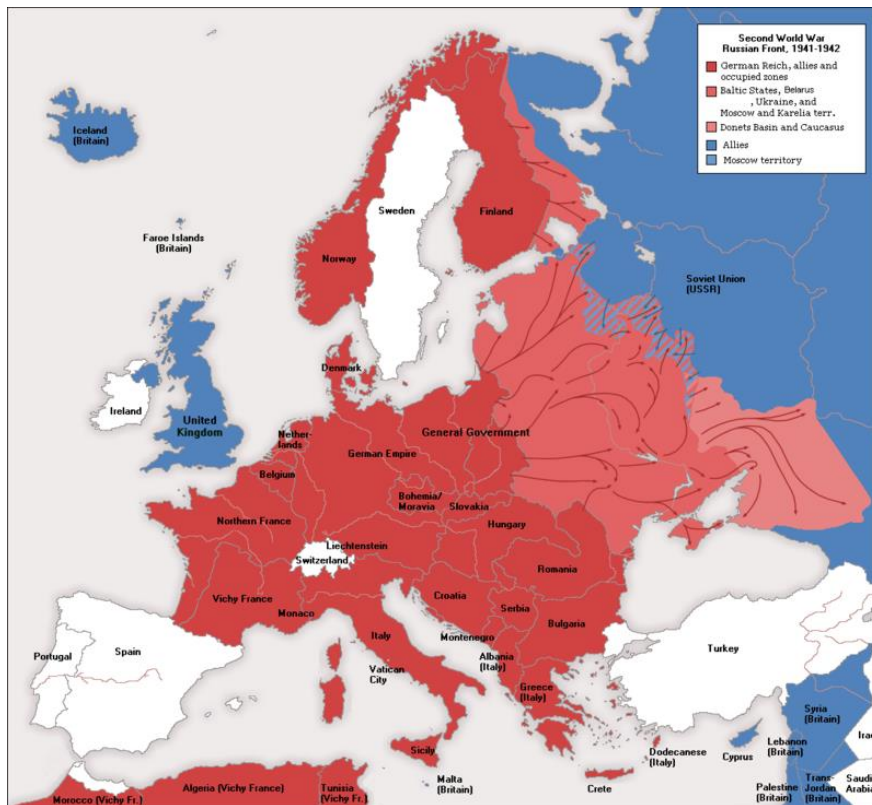
V minulém povídání jsem se vám snažil přiblížit, jak vypadal běžný život lidí v Protektorátu Čechy a Morava. Budeme se s tím dále seznamovat. Život v té době byl těžký. Zároveň jsem vám povídal o lidech, kteří se nesmířili s okupací

naší země a stali se členy odboje. Vstoupit do odboje znamenalo udělat velmi obtížné osobní rozhodnutí. Někteří odešli bojovat za svobodné Československo do zahraničí a někteří se rozhodli, že

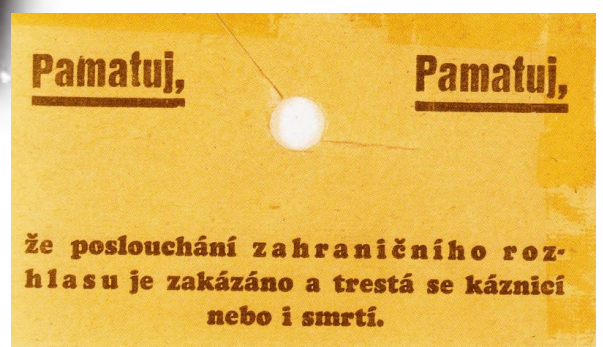
budou bojovat různými způsoby proti Němcům doma. Všichni měli jeden cíl – svobodné nezávislé Československo. Věděli, že riskují nejen své životy, ale i životy svých blízkých, svých rodin. A v počátcích nebylo světlo na konci tunelu vidět. Až časem, s vývojem války, se to vzdálené světýlko naděje postupně zvětšovalo. Musela to být ohromná odvaha a statečnost, jít do toho. A mnozí se konce a osvobození nedočkali. Je důležité mluvit o tisících neznámých hrdinech a připomínat si jejich statečnost, protože bez nich by dnes Česká republika nebyla. Važme si jejich odvahy a mějme k těmto lidem respekt a úctu. Bojovali proti nemilosrdnému nepříteli za svou zemi, za bezpečí svých rodin, za lepší život pro své děti.

Možná, že někdo z vaší rodiny byl v odboji? Zkuste se zeptat svých rodičů, prarodičů. Třeba budou vědět o někom z vaší rodiny, kdo se v té těžké době takhle rozhodl.

Je důležité uvědomit si, že Němci nás obsadili ještě v době míru. Okupace trvala dlouhých 6 let. Nejdéle, ze všech okupovaných zemí Evropy. Dále je důležité brát v potaz, co se zrovna dělo v Evropě a ve světě, jak probíhala situace na bojištích. Muselo to být hodně depresivní v letech 1940 – 1942, kdy se německý wehrmacht valil vítězně Evropou.

Krátce po obsazení českých zemí se objevily první projevy odporu. Takové typicky „české“ 😊. My Češi máme v sobě hodně ze Švejka. Byli to různé nápisy (ne moc slušné 😊) na veřejných místech proti okupantům. Po hospodách se zpívaly různé posměšné písničky, říkaly se vtipy. Do poštovních schránek se dávaly ilegální zakázané noviny, letáky s informacemi. Bojkotovaly se německé věci, filmy. Děly se různé drobné sabotáže – poškozování různých věcí. Zprávy gestapa hovořily o zvyšování počtu zmetků, o poškozování strojů, dopravních prostředků a zařízení, o zadírání ložisek na železničních vagónech a přerézávání brzdových hadic u vagónů. Poslouchaly se zakázané rozhlasové stanice BBC Londýn, později Moskva. Gestapo to stíhalo a lidem hrozily tresty.

Ne každý mohl odejít bojovat do zahraničí. Už po okupaci vznikaly první odbojové organizace, jejichž úkolem bylo pomáhat odejít Čechům, kteří chtěli bojovat v zahraničí (do Polska, pak do Francie, SSSR

a Británie), sbírat různé informace, které se odesílaly vysílačkami (morseovkou) do Londýna a různě škodit Němcům. Do odboje šly převážně bývalí vojáci a důstojníci československé armády, bývalí politici, učitelé, železničáři,

Sokolové, ... Zpočátku byl odboj hodně roztržštěný. Nejsilnější ilegální podzemní odbojovou síť měli vojáci – Obrana národa. Mezi hlavními zástupci byla snaha celý odboj sjednotit. Legendou mezi odbojáři byli tři bývalí důstojníci čsl. armády – Josef Balabán, Josef Mašín ([jeho zatčení gestapem](#)) a [Václav Morávek \(utíká gestapu\)](#). Sami

Němci jim dali název Tři králové. Jejich činnost byla tak odvážná, že Němcům výrazně škodili a gestapu dalo hodně úsilí, aby je dopadlo. Václav Morávek v ilegality vydržel až do roku 1942. Ani jeden z nich nepřežil do konce války.

Po válce dostali in memoriam vysoká státní vyznamenání za hrdinství a statečnost.

[Je o nich a o té těžké době natočený zajímavý televizní seriál.](#)

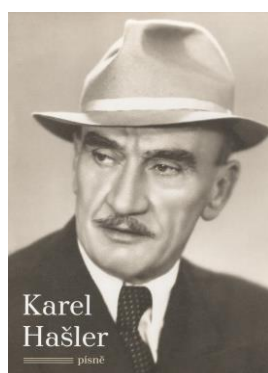
Nesmím zapomenout na spoustu dalších lidí, kteří jim pomáhali. Mnoho z nich to taky zaplatilo životem nebo koncentračním táborem.

Bohužel, gestapo už od počátku okupace si vytvářelo síť svých donašců, spolupracovníků, agentů, konfidentů, provokatérů z řad Němců i Čechů. Mnoho lidí z odboje to přivedlo na popraviště, do koncentráků.

Tady je odkaz na podrobnosti o nich a o dalších gestapácích a jejich hrůzné brutalitě: [Zrůdy gestapa](#)

Nacisté vědomě likvidovali elitu českého národa. Jeden z mnohých byl slavný český písničkář Karel Hašler. Jeho písničky zlidověly už od dob Rakouska – Uherska a hrály se, hrají a budou se hrát dál. Možná jste už některou někde slyšeli. Jsou známé české písničky.

Asi tuším některé komentáře 😊, ale ty písničky si lidé zpívají a hrají už přes 100 let. [Podívejte se](#). Třeba i na to, jak vznikly bonbóny Hašlerky, ale i jak kruté nacisté skončili život Karla Hašlera 😞.

Silné zastoupení měly v odboji i komunisté. Do roku 1941 to měli komplikované. Příkazy z Moskvy říkaly, že Německo je sovětský spojenec a nemá být proti němu vyvíjena nepřátelská činnost. Jenže i komunisté byli Češi a byli v tomto rozpolceni. Po napadení SSSR nacistickým Německem se karta obrátila a komunisté vstoupili naplno do odboje. Mnoho z nich zemřelo na popravističích nebo v koncentracích.

V zahraničí bylo hlavní centrum odboje v Londýně. Vlastně všechny okupované země v Evropě tam měly svá hlavní odbojová centra (Francouzi, Nizozemci, Poláci, Belgičané, Norové, ...).

Do Londýna odešel Edvard Beneš, který se postavil do čela boje za nové svobodné Československo. S ním tam byli další českoslovenští politici (třeba Jan Masaryk – syn TGM), kteří uprchli

z okupovaného ČSR. V Británii byli [českoslovenští letci](#), kteří bojovali v britském letectvu RAF proti Němcům. Společně s nimi v Británii byli i další českoslovenští vojáci. Londýn byl centrem našeho odboje.

Hlavní představitelé československých komunistů (K. Gottwald, R. Slánský, ...) uprchli před nacisty do Moskvy. Komunisté měli hlavní zahraniční odbojové centrum v Moskvě, ale i komunisté respektovali, že hlavní centrum československého odboje je v Londýně a v jeho čele stojí prezident Edvard Beneš. Benešovým cílem bylo zrušit Mnichovskou dohodu a prosadit u Spojenců a u SSSR obnovení ČSR.

Víte, ono to dnes už možná tak nevyzní, ale pro naše předky to znamenalo strašně moc. Mnoho jich umíralo před popravčí četou, [v pankrácké sekerárně](#), v plynových komorách, na mnoha bojištích 2. světové války s posledními slovy – za svobodu Československa, ať žije svobodné Československo, za vlast. A to je strašně důležité vědět, stále si to uvědomovat a připomínat. Bez jejich obětí by nebyla dnešní Česká republika. Nemuseli to dělat, a přesto do toho šli. Patří jim naše úcta a díky. Dokázali bychom to i my dnes? Přeji si, abychom my a další generace nemuseli být vystaveni takovýmto těžkým zkouškám a rozhodnutím.

Vyjádřením odporu proti okupaci bylo několik větších akcí. V roce 1939 byly největší akcí, s mezinárodním dopadem, říjnové události kolem 21. výročí vzniku ČSR. Ty vyvrcholily tragickými okamžiky kolem [17. listopadu 1939 \(podívejte se na to\)](#). Násilná smrt studenta medicíny Jana Opletala, jeho pohřeb, uzavření vysokých škol a ukončení studia na nich v celém Protektorátu. Brutalita Němců vůči českým studentům vyvolala to velký solidární ohlas v zahraničí. Tyto události měly velký přesah i do budoucnosti a po 50 letech vyvolaly v Československu pád komunistického režimu 17. listopadu 1989. Mezi listopadem 1939 a listopadem 1989 je velká souvislost, ale to už je jiný příběh.

Největší akce československého odboje teprve přijde. Bude to atentát na jednoho z nejmocnějších nacistů – Reinharda Heydricha. Stalo se to v roce 1942 v Praze a byl to jeden z nejodvážnějších odbojových činů v okupované Evropě. Dostali ho naši vojáci vyslaní z Británie. Daň za úspěšný atentát byla krvavá a krutá, ale naši předkové dokázali světu, který bojoval proti nacismu, že my Čechoslováci máme právo obnovit svou svobodnou zemi. Ten příběh nás teprve čeká.

Na závěr si poslechněte rozhlasové nahrávky:

poslech č. 1 – prezident E. Beneš vyzývá k odboji - 1939

poslech č. 2 – pohřeb Jana Opletala 17.11. 1939

poslech č. 3 – E. Hácha vyzývá ke klidu po 17.11. 1939

V dalším pokračování se podíváme na bojiště 2. světové války v letech 1942 – 1943 (Tichomoří, východní fronta v SSSR až ke Stalingradu).

Závěrečný přehled – (zápis do sešitu):

Odboj v Protektorátu 1939 – 1941

- **první odpor – nápisy, písně, ilegální tisk, sabotáže (heslo PP)**
  1. **domácí odboj**
    - a) **demokratický** – vojáci, Sokolové, železničáři, učitelé, politici – **Obrana národa – orientace na Londýn**
    - b) **odboj KSČ** – více aktivní od roku 1941 – **orientace na Moskvu**
  2. **zahraniční odboj**
    - a) **na Západě – Londýn** – E. Beneš + politici v emigraci – **hlavní centrum odboje** – v Británii byli i čsl. letci v RAF
    - b) **na Východě – Moskva** – centrum komunistů (K. Gottwald, ...)
- **hlavní cíl všech – obnova svobodné ČSR**
- **odpor proti nacistům** – 28. 10. 1939 demonstrace k výročí vzniku ČSR a proti okupaci – brutální zásah Němců – smrt studenta medicíny Jana Opletala (zranění střelou do břicha a 11.11. zemřel)
- 15. 11. 1939 měl pohřeb – protifašistická demonstrace – porada v Berlíně (A. Hitler)
- 17. 11. 1939 – tvrdý zásah gestapa a SS– **uzavření všech vysokých škol v Protektorátu** (9 studentů popraveno, 1 100 studentů v koncent. táborech)

Zároveň doporučuji na ČT:

- v úterý na ČT2

v 20⁰⁰ – [Velká vlastenecká válka](#)

- v pátek na ČT2

ve 21⁰⁰ – výpravný seriál: [Medicejové: Lorenzo Nádherný](#)

- v sobotu na ČT2

ve 20⁰⁰ – sovětskou válečnou epopej z 2. sv. války – [Osvobození \(1967 – 5 dílů\)](#)

- v neděli 26.4. na ČT1

ve 20¹⁰ – [Anatomie zrady](#) – dvoudílný příběh o vzestupu a pádu ambiciózního politika a symbolu kolaborace s nacisty - Emanuela Moravce

Doporučuji sledovat zajímavé dokumenty na ČT2 a Prima Zoom.